

UZBEKISTAN

1. Podstawowe informacje

powierzchnia	448,9 tys. km ²	
ludność:	33.375,8 tys. osób (01.04.2019)	
głowa państwa (Prezydent):	Shavkat Mirziyoyev (od grudnia 2016 r.)	
premier	Abdulla Aripov	od 14 grudnia 2016 r.
minister gospodarki i przemysłu	Botir Khojaev	od 12 stycznia 2019 r.
minister spraw zagranicznych	Abdulaziz Komilov	od 13 stycznia 2012 r.
minister handlu zagranicznego i inwestycji	Sardor Umurzakov	od 28 stycznia 2019 r.
ambasador Uzbekistanu w Polsce	Bakhrom Babaev	2019 r.
ambasador Polski w Uzbekistanie	Piotr Iwaszkiewicz	od grudnia 2015 r.
najbliższe wybory parlamentarne	grudzień 2019 r.	

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018 (ocena)	2019 (prognoza)
PKB (w mld USD) ^a	63,113	66,489	67,069	48,826	41,241	49,199
PKB na 1 mieszkańca (USD) ^a	2070	2143	2124	1520	1263	1483
PKB (wzrost w %) ^a	8	7,8	9	8,9 [#]	5	5
Deficyt budżetowy (% PKB) ^a	3,224	1,402	1,930	2,30	3,107	0,861
Dług publiczny (% PKB) ^a	7,798	8,663	10,462	24,087	23,539	23,226
Inflacja (w %) ^{ab}	9,079	8,464	7,982	12,546 / 14,4	17,899 / 14,3	16,463 / 13,5-15%
Bezrobocie (w %) ^c	8	7,9	7,5	7,2	6,9	9,4*
Eksport towarów (w mld USD) ^b	13,5	12,5	10,6**	12,4**	14,2**	15,3**
Import towarów (w mld USD) ^b	14	12,4	14,5**	16,5**	23,5**	25,1**
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (w mld USD) ^b	3,53	3,3	1,7	1,8	0,6	1,0

Źródło: a) Międzynarodowy Fundusz Walutowy, b) Państwowy Komitet Statystyczny Republiki Uzbekistanu / Bank Centralny Republiki Uzbekistanu**, c) Ministerstwo Zatrudnienia i Relacji Pracowniczych Republiki Uzbekistanu (MZRP) / Dane za 2019 wg. badania z marca 2019 przeprowadzonego przez Republikańskie Naukowe Centrum ds. Zatrudnienia i Ochrony Pracy przy MZRP*. # +4,5% wg ADB.

3. Informacje ogólne, sytuacja i polityka gospodarcza

Uzbekistan jest republiką prezydencką. Głową państwa jest Prezydent Republiki Uzbekistanu (od 14 grudnia 2016 r. Shavkat Mirziyoyev).

Według obowiązującego prawa wyborczego prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję. Konstytucja zabrania pełnienia funkcji głowy państwa przez więcej niż dwie kadencje z rzędu. Na czele rządu stoi premier. Władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy parlament Olii Majlis (Najwyższe Zgromadzenie) składający się z Izby Ustawodawczej (izby niższej) oraz Senatu (izba wyższa). W skład 150-osobowej izby niższej wchodzi przedstawiciele partii wybierani w wyborach bezpośrednich. Senat jest izbą reprezentacji terytorialnej i składa się ze 100 senatorów.

Uzbekistan jest członkiem ponad 100 organizacji międzynarodowych i rozwija relacje w ramach różnych struktur współpracy wielostronnej. Członkostwo w ważniejszych ugrupowaniach międzynarodowych – ONZ, Bank Światowy (BŚ), WNP, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), OBWE, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR), MOP i regionalnym – Szanghajska Organizacja Współpracy (członkowie: Kazachstan, Federacja Rosyjska, Chiny, Kirgistan, Tadżykistan, Uzbekistan). Od końca 2016 r. Uzbekistan intensyfikuje współpracę z międzynarodowymi organizacjami. W listopadzie 2018 roku Uzbekistan został członkiem Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM). Obserwowana jest intensyfikacja współpracy z międzynarodowymi finansowymi instytucjami takimi jak: Azjatycki Bank Rozwoju (ADB), BŚ, MFW, EBOR, Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (ABII), Europejski Bank Inwestycyjny (EIB).

W 2013 r. Uzbekistan podpisał protokół o przystąpieniu do Strefy Wolnego Handlu WNP (ratyfikowany w I poł. 2014 r.).

W 2017 r. Uzbekistan wznowił proces ubiegania się o członkostwo w WTO.

W ostatnich latach następuje rozwój gospodarczy Uzbekistanu w tempie ponad +5% PKB. Podstawowym czynnikiem wzrostu są inwestycje. W Uzbekistanie występuje relatywnie wysoka inflacja (ok. 18% w 2018 r.).

Uzbekistan posiada bogate zasoby, w tym m.in. gazu ziemnego, złota, miedzi, uranu.

Począwszy od uzyskania niepodległości w 1991 r. w Republice Uzbekistanu wprowadzane były reformy strukturalne. W 2001 r. kraj ten uzyskał znaczną międzynarodową pomoc rozwojową i kredytową – co w połączeniu z pomocą ekspercką MFW pozwoliło na ożywienie gospodarki uzbeckiej.

Od 2017 r. obserwowany jest proces wprowadzania reform mających na celu aktywizację działalności gospodarczej w kierunku przyciągania zagranicznych inwestycji i kredytów, poprawy klimatu inwestycyjnego i otoczenia biznesu, pozyskiwania grantów oraz zwiększanie eksportu.

W lutym 2017 r. przyjęto Strategię Rozwoju na lata 2017 – 2021 (Dekret Prezydenta Uzbekistanu nr UP-4947 z 7.02.2017 r.), która zakłada pięć priorytetowych sfer rozwoju państwa – doskonalenie systemu państwowego i społeczeństwa; wzmocnienie praworządności i reformę systemu sądowo-prawnego; rozwój i liberalizację gospodarki; rozwój sfery społecznej; zapewnienie bezpieczeństwa, harmonii stosunków międzyetnicznych oraz tolerancji religijnej, a także wdrażanie zrównoważonej, dwustronnie korzystnej i konstruktywnej polityki zagranicznej. Strategia działań na lata 2017 – 2021 określiła priorytety rozwoju i liberalizacji gospodarki. Kierunki rozwoju gospodarczego, to:

- wzmocnienie stabilności makroekonomicznej (utrzymanie dynamiki wzrostu, stabilności waluty narodowej, liberalizacja rynku walutowego, stabilność cen, zbilansowanie budżetu),
- poprawa konkurencyjności gospodarki Uzbekistanu na rynkach międzynarodowych (modernizacja i dywersyfikacja oraz zwiększenie potencjału eksportowego; wzrost inwestycji – w ciągu 5 lat realizacja 649 projektów przemysłowych w ramach 8 programów sektorowych o wartości 40 mld USD ze znacznym udziałem BIZ);
- reforma rolnictwa i zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego Uzbekistanu (optymalizacja zasiewów, stopniowe zmniejszanie upraw bawełny i rozszerzenie areału warzyw, roślin strączkowych i pastewnych, tworzenie intensywnych sadów i winnic, wzrost eksportu rolnictwa);
- poprawa efektywności sektora bankowego Uzbekistanu i innych instytucji infrastruktury rynkowej.

Polityka Uzbekistanu jest nastawiona m.in. na zwiększenie lokalizacji produkcji o +20% w okresie dwóch lat oraz pogłębienie przetwórstwa bogactw naturalnych i produktów rolnych, w tym molibdenu, gazu ziemnego, cynku, miedzi, warzyw i owoców, przędzy. Są to potencjalne sektory dla współpracy polskich przedsiębiorców.

W kwietniu 2017 r. utworzony został w Uzbekistanie Państwowy Komitet ds. Inwestycji (na początku 2019 r. powstało Ministerstwo Inwestycji i Handlu Zagranicznego poprzez połączenie Komitetu i Ministerstwa Handlu Zagranicznego).

We wrześniu 2017 r. przyjęty został dokument „O priorytetowych kierunkach polityki walutowej”, który wprowadził zasadę określania kursu waluty krajowej (suma) do walut obcych na podstawie mechanizmów rynkowych oraz ułatwienia w konwertacji na waluty wymienne i stopniowe zmniejszanie poziomu obowiązkowej odsprzedaży państwu wpływów walutowych podmiotów gospodarczych z eksportu wybranych towarów i usług. Władze Uzbekistanu przeprowadziły liberalizację rynku walutowego - uwolniono kurs walutowy oraz wprowadzono możliwość zakupu dla celów biznesowych i prywatnych nieograniczonych ilości walut zagranicznych po kursie rynkowym. Działania te zasadniczo zwiększyły zainteresowanie zagranicznych przedsiębiorców rynkiem uzbeckim.

W styczniu 2018 r. przeprowadzono szereg reform w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (m.in. uproszczenie systemu podatkowego, dwuletnie moratorium na kontrole biznesu).

W październiku 2018 r. nastąpiła kontynuacja reform gospodarczych (m.in. uproszczenie procedur celnych i określona obniżka importowych stawek celnych; reforma podatkowa; reforma trybu pozyskiwania działek ziemskich i regulowania w budownictwie; reformy w sektorze energetycznym; stworzenie jednolitego kodeksu inwestycyjnego).

Prowadzona jest restrukturyzacja przedsiębiorstw państwowych oraz odchodzenie od monopolów eksportowych (np. zniesienie monopolu na eksport owoców i warzyw).

W 2017 r. rozpoczęto prywatyzację (540 przedsiębiorstw), która jest aktualnie kontynuowana (założeniem jest zasadnicze zmniejszenie udziału państwa w gospodarce). Państwo dominuje w takich branżach jak sektor wydobywczy, chemiczny, transport i komunikacja oraz maszynowy.

Podjęte zostały działania m.in. w zakresie opracowania ośmiu aktów prawnych: o międzynarodowym handlowym arbitrażu, działalności zawodowej (zatrudnieniu), służbie dyplomatycznej, działalności ubezpieczeniowej, normatywno-prawnych aktach, nowej redakcji kodeksu pracy i podatkowego.

Uzbekistan zajął 76 miejsce w rankingu **Doing Business 2019**. Relatywnie wysokie oceny Uzbekistan uzyskał w zakresie warunków podejmowania biznesu (12 pozycja), zapewniania mediów/energii elektrycznej (35 pozycja) i realizacji kontraktów (41 pozycja). Z kolei relatywnie niższe oceny dotyczyły

pozwoleń budowlanych, procedur handlowych oraz związanych z niewypłacalnością. Jednocześnie władze Uzbekistanu wskazały na ambitne plany osiągnięcia 20 miejsca w rankingu do 2022 roku.

W zakresie rozwoju **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** Uzbekistan zajął w 2017 roku 95 miejsce w rankingu ICT Development Index (IDI) opracowanym przez United Nations International Telecommunication Union. Zgodnie z przyjętą przez władze Uzbekistanu Strategią Innowacyjnego Rozwoju na lata 2019 – 2021 opracowaną we współpracy z UNDP do 2030 r. Uzbekistan planuje wejść do pierwszej 50 państw w rankingu Globalnego Indeksu Innowacyjności (Global Innovation Index, GII) przygotowywanego przez Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO).

Uzbekistan intensyfikuje **współpracę handlową z zagranicą**.

Struktura **eksportu towarów** Uzbekistanu w 2018 r. (według danych Państwowego Komitetu Statystycznego Republiki Uzbekistanu za okres styczeń-listopad 2018 r.) przedstawia się następująco: usługi (24,5%), nośniki energii i produkty ropopochodne (21%), złoto (13,8%), produkcja tekstylna (10,4%), artykuły spożywcze (9,0%), metale żelazne i kolorowe (8,0%), produkty chemiczne i wyroby z nich (7,3%), włókno bawełniane (1,9%) oraz maszyny i urządzenia (1,6%). Z kolei w strukturze **eksportowanych usług** dominującą pozycję zajmują takie pozycje jak usługi transportowe (55,2%) oraz turystyka (34,6%). Zasadnicze grupy towarowe w **importcie to:** maszyny i urządzenia (41,9%), wyroby przemysłu chemicznego (13,2%), usługi (11,7%), metale żelaza i kolorowe (9,4%), artykuły rolno-spożywcze (8,2%), nośniki energii i produkty ropopochodne (4,5%). Największymi partnerami handlowymi Uzbekistanu były: Chiny (19,8%), Rosja (17,8%), Kazachstan (9,1%), Turcja (6,7%), Korea Płd. (7,2%). Udział Polski w wymianie towarowej Uzbekistanu wynosi poniżej 1%.

W najbliższych latach zakłada się utrzymanie wyższej dynamiki importu Uzbekistanu (głównie dostawy na infrastrukturę i modernizację przemysłu i innych sektorów gospodarki) w porównaniu ze wskaźnikami wzrostu eksportu, co świadczy o utrzymaniu się wysokiego popytu tego kraju na towary z zagranicy.

W Uzbekistanie następuje szybki rozwój **turystyki** (w 2018 r. nastąpiło podwojenie liczby turystów). Polityka władz ukierunkowana na przyciąganie turystów – od lutego 2019 r. zniesiono obowiązek wizowy na pobyty do 30 dni dla obywateli 45 państw, w tym z Polski.

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski i Uzbekistanu w latach 2013-2018

	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r
Eksport	147,9	+23,6%	136,3	-7,8%	110,7	-18,8%	87,1	-21,3	78,7	-9,6%	187,6	+138,4%
Import	25,8	-19,0%	31,0	+20,1%	29,2	-5,6%	34,8	+19,0%	52,1	+49,8%	54,1	+3,7%
Obroty	173,7	+14,6%	167,3	-3,7%	139,9	-16,4%	121,9	-12,9%	130,8	+7,4%	241,7	+84,7%
Saldo	122,1		105,3		81,4		52,3		26,6		133,5	

Źródło: GUS, dane w mln USD

W latach 2013 – 2017 występował spadek polskiego eksportu (z 147,9 mln USD do 78,7 mln USD) w rezultacie czynników gospodarczo-biznesowych w Uzbekistanie. W 2017 r. polski eksport wynosił 78,7 mln USD (spadek -9,6% r/r).

Relatywnie niewielki, ale wzrastający był import z Uzbekistanu (w 2017 r. 52,1 mln USD; wzrost +49,8% r/r).

W 2018 r. nastąpiła zmiana tendencji - wzrost polskiego eksportu wyniósł +138,4% (187,6 mln USD), przy utrzymującym się (na niższym poziomie) wzroście importu +3,7% (54,1 mln USD).

W strukturze **polskiego eksportu** przeważają maszyny i urządzenia (44,9% w 2017 i 60,5% w 2018), a także wyroby chemiczne (26,7% w 2017 i 15,8% w 2018) i artykuły rolno-spożywcze (16,2% w 2017 i 10,9% w 2018). Podstawowe tendencje w 2018 roku:

- wzrost eksportu maszyn i urządzeń +222,3%; tendencje wzrostowe dotyczą w szczególności maszyn budowlano-drogowych (ciągniki, ładowarki), a także maszyn i części rolniczych, aparatury filtrującej, urządzeń chłodniczych, pieców i palenisk przemysłowych, suszarek przemysłowych, klimatyzatorów, aparatury pomiarowej, wyrobów motoryzacyjnych (podwozia, przyczepy i naczepy), urządzeń do produkcji mięsa/drobie, i in.;
- wzrost eksportu wyrobów chemicznych +41,1%; tendencje wzrostowe dotyczą w szczególności leków, a także enzymów, cementów, kosmetyków samochodowych, szamponów, opon, organicznych związków siarki. Z kolei tendencje spadkowe objęły szereg wyrobów budowlanych (w tym chemii budowlanej, farb i lakierów i niektórych innych pozycji) oraz dezodorantów;
- wzrost eksportu towarów rolno-spożywczych +58,4% (w 2017 występował spadek -33,9%). W 2018 występował wzrost eksportu cukru, produktów do karmienia zwierząt, bydła hodowlanego, sosów i przypraw, ziemniaków sadzeniaków, przetworów (mrożonych) ziemniaka, artykułów szkółkarskich; z kolei zmniejszyły się dostawy m.in. tłuszczu i mięsa wieprzowego, skrobi ziemniaczanej, syropów cukrowych i przetworów spożywczych dla niemowląt.

W strukturze **polskiego importu** przeważają wyroby przemysłu lekkiego (43,9% w 2017 i 47,5% w 2018) oraz wyroby chemiczne (36,8% w 2017 i 31,0% w 2018). Dostawy artykułów przemysłu lekkiego stabilnie wzrastają - głównie tkaniny bawełniane (Polska kupuje znaczącą część tekstyliów dostarczanych z UZ do UE i w związku z tym Uzbekistan planuje otwarcie w Polsce dwóch centrów wystawienniczo-handlowych w Warszawie i Łodzi); natomiast w 2018 r. występował spadek dostaw produktów chemicznych (-12,5%), głównie w wyniku zmniejszenia dostaw polietylenu. W wymienionym okresie zwiększyły się z kolei dostawy siarczanów miedzi i wosków. Ponadto w 2018 r. wzrosły dostawy suszonych winogron.

W okresie stycznia-czerwca 2019 r. polsko-uzbekistańska wymiana handlowa w ujęciu dolarowym wzrosła o +28,2% (126,8 mln USD), w tym polski eksport zwiększył się +40,8% (97,9 mln USD), polski import spadł -1,5% (28,9 mln USD). W dostawach z Polski przeważają maszyny i urządzenia, których eksport w okresie 6 miesięcy 2019 r. zwiększył się o +69,7% (67,9% eksportu RP). W polskim eksporcie zwiększyły się dostawy m.in. maszyn rolniczych, ciągników drogowych, przyczep/naczep cystern, aparatury filtrującej, urządzeń kontroli/rozdziatu energii elektrycznej, części do turbin, a wśród innych grup towarowych - leków, skrobi ziemniaczanej, koni, przetworów ziemniaka (mrożonych), części konstrukcji dachowych, rur i profili z metalu.

Z kolei zmniejszyły się w polskim eksporcie dostawy m.in. sypcharek, urządzeń chłodniczych, pasów do belowania słomy, klimatyzatorów, konstrukcji stalowych, karmy dla zwierząt, bydła hodowlanego, tłuszczu wieprzowego, cukru.

W imporcie Polski z Uzbekistanu przeważają wyroby przemysłu lekkiego (tkaniny i przędza bawełniana), których dostawy utrzymują się na poziomie 2018 r., a ponadto polietylen (spadek dostaw), wosk, związki miedzi, ołów, wybrane artykuły spożywcze (m.in. winogrona i in. owoce suszone).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Działalność inwestycyjna firm polskich w Uzbekistanie nie jest znacząca. W kraju tym zarejestrowanych jest 25 firm z udziałem kapitału polskiego i 3 przedstawicielstwa, które funkcjonują w branżach: budowlanej, hodowlanej, maszyn i urządzeń, aparatury medycznej i farmacji. Dodatkowo, na rynku działa 15 uzbeckistańskich firm partnerskich, będących oficjalnymi przedstawicielami polskich podmiotów gospodarczych.

Brak uzbeckistańskich projektów inwestycyjnych w Polsce.

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Do umów regulujących polsko-uzbeckistańską współpracę gospodarczą należą między innymi:

- Umowa o partnerstwie i współpracy pomiędzy Wspólnotami Europejskimi i ich krajami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Uzbekistanu, z drugiej strony, podpisaną we Florencji w dniu 21 czerwca 1996 r. (Polska stała się stroną tej umowy 1 maja 2004 r.). Podjęte zostały rozmowy pomiędzy Unią Europejską i Uzbekistanem w sprawie zawarcia nowej umowy o wzmocnionej współpracy (Enhanced Partnership and Cooperation Agreement – EPCA);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Uzbekistanu o współpracy gospodarczej, podpisaną 2 października 2007 r. w Taszkencie (MP z 2008 r. nr 82, poz. 721),
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Uzbekistanu o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji, podpisaną w Warszawie w dniu 11 stycznia 1995 r. (Dz. U. 1995, nr 116 poz. 561),
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Uzbekistanu w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku, podpisaną w Warszawie w dniu 11 stycznia 1995 r. (Dz. U. 1995, nr 116 poz. 559),
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Uzbekistanu o udzieleniu kredytu o pomocy wiązanej (M.P. 2004 nr 1 poz 14),
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Uzbekistanu o udzieleniu kredytu (MP z 2004 r. poz. 12),
- Umowa między Rządem RP a Rządem Republiki Uzbekistanu o międzynarodowych przewozach drogowych z 10 lipca 2003 r. (M.P.2004 r. Nr 23 poz. 400),
- Umowa między Rządem RP a Rządem Republiki Uzbekistanu o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach celnych z dnia 10 lipca 2003 r. (Dz.U. z 2006 r., Nr 195, poz. 1438),
- Umowa o współpracy turystycznej pomiędzy Polską Organizacją Turystyczną a „Uzbekturismem” z dnia 10 lipca 2003 r.,
- Memorandum o współpracy pomiędzy Krajową Izbą Gospodarczą Rzeczypospolitej Polskiej a Izbą Przemysłowo-Handlową Republiki Uzbekistanu z dnia 31 stycznia 2011 r.,
- Memorandum o wzajemnym porozumieniu o współpracy pomiędzy Polską Agencją Inwestycji Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej a Agencją ds. Inwestycji Zagranicznych Republiki Uzbekistanu z 17 listopada 2008 r.,
- Porozumienie o współpracy między Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości a Izbą Przemysłowo-Handlową Republiki Uzbekistanu z 4 kwietnia 2013 r.,
- Porozumienie o współpracy między Korporacją Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych SA i Towarzystwem Ubezpieczeniowym "Uzbekinvest" z 6 lipca 2010 r..

B) Warunki dostępu do rynku

W celu przyspieszenia rozwoju Uzbekistanu, 2019 rok został ogłoszony „Rokiem aktywnych inwestycji i rozwoju społecznego”.

Dekret Prezydenta Uzbekistanu z 17.01.2019 r. Nr UP-5635 „O państwowym programie realizacji Strategii działań w pięciu priorytetowych kierunkach rozwoju Republiki Uzbekistan w latach 2017-2021 w „Roku aktywnych inwestycji i rozwoju społecznego” założył utworzenie w tym kraju Funduszu Inwestycji Bezpośrednich (m.in. w celu kreowania korzystnego klimatu inwestycyjnego, promocji potencjału inwestycyjnego Uzbekistanu). Powstała także Rada Ekspertcka przy Prezydencie Uzbekistanu. Dokument przewiduje mechanizmy stymulowania inwestycji zagranicznych. Państwowy program zakłada realizację projektów na sumę ok. 10 mld USD. Program będzie wspierać wykonanie zadań Strategii Rozwoju.

W latach 2008-2016 w celu przyciągnięcia **inwestycji zagranicznych** oraz stymulacji eksportu w Uzbekistanie utworzono 3 wolne/specjalne strefy ekonomiczne (WSE). W okresie rządów nowego prezydenta ich liczba zwiększyła się do 21. Według stanu na 2019 r. w Uzbekistanie działa 10 WSE, 8 wyspecjalizowanych w rozwoju farmacji i po jednej dla rozwoju turystyki, rybołówstwa i agrobiznesu. WSE oferują potencjalnym inwestorom przywileje podatkowe oraz celne.

Według stanu na 2019 r., na terytorium wolnych/specjalnych stref ekonomicznych realizowano 670 projektów inwestycyjnych o wartości ok. 3,9 mld USD. Z kolei na terytorium 150 tzw. małych stref przemysłowych realizowano 1.871 mniejszych projektów.

W Uzbekistanie utworzono 74 klastry włókiennicze/bawełniane (685,2 tys. ha), a także wdrożono mechanizmy wsparcia dla klastrowej organizacji produkcji owocowo – warzywnej (w regionach powstało 40 takich klastrów na powierzchni 28 tys. ha oraz pilotażowy klastr uprawy ryżu na 5 tys. ha).

Planowane jest opracowanie i zatwierdzenie wykazu sektorów i rodzajów działalności, gdzie występują zakazy lub ograniczenia w zakresie udziału nierezydentów.

Według stanu na 1 maja 2019 r., liczba działających w Uzbekistanie przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego wynosiła 8.536 (na początku 2019 r. zarejestrowanych było 25 spółek z kapitałem polskim). W porównaniu z 2018 r. nastąpił wzrost liczby działających przedsiębiorstw o +42,8% (2.558 w ujęciu ilościowym). Spośród nich spółki z częścią kapitału zagranicznego (typu joint venture) stanowiły 4.411, a spółki ze 100% udziałem kapitału zagranicznego 4.125. Wśród największych inwestorów zagranicznych można wymienić m.in. TEMELSU (Turcja), Sambo Engineering (Republika Korei), EVRASCON (Azerbejdżan), GP Papenburg AG (Niemcy), AKKORD (Azerbejdżan), Telia Company (Szwecja), VEON Ltd (Holandia), Samsung Group (Republika Korei), Youngone (Republika Korei), Huawei Technologies Co. Ltd. (Chiny), CNPC (Chiny), Rieter AG (Szwajcaria), Prista Oil Holding EAD (Bułgaria), Nobel Ilac (Turcja), Nestle (Szwajcaria), MAN (Niemcy), Lukoil (Rosja), Lemken (Niemcy), Coca-Cola (USA), Knauf (Niemcy), Class (Niemcy), ISUZU, Indorama (Singapur), GM (USA), Daewoo (Republika Korei).

Inwestycje zagraniczne lokowane są w szczególności w takich sektorach jak motoryzacyjny, wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego, branża elektrotechniczna, przemysł tekstylny. Władze Uzbekistanu wskazują także na inne potencjalne obszary inwestycji, takie jak przemysł rolno-spożywczy, petrochemia oraz turystyka (w 2018 r. liczba obcokrajowców odwiedzających Uzbekistan wzrosła prawie dwukrotnie do ponad 5 mln).

W 2018 r. **sektor rolnictwa** odpowiadał za generację ponad 30% PKB Uzbekistanu. Prowadzone w ostatniej dekadzie reformy doprowadziły do likwidacji państwowych i kolektywnych przedsiębiorstw na rzecz tworzenia gospodarstw farmerskich.

Sektor rolnictwa Uzbekistanu podlega regulowaniu ze strony państwa. Jego cechą charakterystyczną jest m.in. istnienie takich upraw rolnych jak bawełna oraz pszenica, których produkcja odbywa się głównie na zamówienie publiczne. Od 2017 roku rozpoczęto reformy systemowe rolnictwa, które mają na celu deregulację sektora m.in. zmniejszenie ziem przeznaczonych na uprawę bawełny oraz

zwiększenie efektywności jej upraw, a także przetwórstwa poprzez organizację wyspecjalizowanych klastrów bawełniano-tekstylnych. Jednocześnie prowadzone są działania mające na celu liberalizację eksportu produkcji rolnej, mechanizację rolnictwa oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.

Położenie geograficzne Uzbekistanu oraz rozwój **infrastruktury transportowej** jest istotnym czynnikiem potencjalnego wzrostu gospodarczego. Historycznie terytorium Uzbekistanu znajdowało się w centrum tzw. Jedwabnego Szlaku i przechodziły przez niego najkrótsze korytarze transportowe z Europy do Azji. Obecnie posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę transportową w regionie, którą sukcesywnie rozwija. Dla przykładu całkowita długość linii kolejowych wynosi 6950 km. Zakładany jest rozwój infrastruktury transportowej. Plany te wraz z rozwojem intermodalnych centrów logistycznych pozwalają na prognozowanie transformacji Uzbekistanu w regionalny hub transportowy.

W 2019 r. w Uzbekistanie nastąpiły zmiany w **systemie podatkowym**.

Jednolita opłata podatkowa/zryczałtowana (zróżnicowana od 1% do 8% dla poszczególnych sfer działalności; bazowa 4%) może być stosowana przez określone kategorie przedsiębiorców z rocznym obrotem do 1 mld sumów (ok. 106 tys. USD).

Obniżona została stawka podatku od zysku (CIT) do 12% (wcześniej 14%), z wyjątkiem banków, producentów cementu (klinkieru) i granulatu polietylenu, operatorów telefonii komórkowej, dla których stawka podatku wynosi 20%.

Zmniejszono stawkę podatku od dywidendy i odsetek dla rezydentów Uzbekistanu do 5% (jednocześnie zachowana została na poziomie 10% stawka dla nierezydentów).

Przy zachowaniu stawki bazowej podatku VAT na poziomie 20%, wprowadzono uproszczony tryb opłaty tego podatku dla przedsiębiorstw z obrotem rocznym do 3 mld sumów (ok. 320 tys. USD). Stawka od 4% do 15% jest zróżnicowana w zależności od rodzaju działalności. Ponadto wprowadzono zwolnienie z podatku VAT własnej produkcji rolniczej według wykazu produktów ustalanego przez Gabinet Ministrów Uzbekistanu. Usprawniono procedury zwrotu podatku VAT.

Obniżono stawkę jednolitej opłaty socjalnej do 12% (wcześniej 15%) dla osób prawnych, z wyjątkiem państwowych, gdzie zachowana została 25% stawka.

Od 1 stycznia 2019 r. ustanowiona została jednolita stawka podatku od dochodów osób fizycznych (PIT) w wysokości 12% (wcześniej obowiązywała czterostopniowa skala).

Od końca 2017 r. podjęto szereg działań w kierunku złagodzenia kontroli **handlu zagranicznego**. Jednocześnie władze Uzbekistanu poprzez relatywnie wysokie stawki celne regulują przywóz określonych pozycji w celu wsparcia lokalnej produkcji.

Obowiązujące od 01.01.2019 stawki celne na importowane produkty oraz stawki akcyzy dla importowanych wyrobów akcyzowych zostały wprowadzone zgodnie z Postanowieniem Prezydenta z dn. 29.06.2018 r. (PP-3818) „O działaniach dot. dalszego usprawnieniu zagranicznej działalności handlowej oraz poprawy systemu regulacji celnych i taryfowych Republiki Uzbekistanu”. Całkowity zakaz importu obejmuje: materiały i publikacje antypaństwowe, zawierające treści propagujące nienawiść rasową, religijną, terroryzm, wojnę itp. oraz pornografię.

Oprócz regulacji stawek celnych władze wspierają lokalną produkcję poprzez inne mechanizmy. Dla przykładu na podstawie Postanowienia Prezydenta „W sprawie środków na rzecz dalszego rozwoju współpracy przemysłowej i rozszerzenia produkcji” z dn. 1 maja 2019 wprowadzono **mechanizm wspierania krajowych producentów poprzez zamówienia rządowe**.

Priorytetem władz jest odchodzenie od eksportu opartego o sprzedaż surowców i półproduktów na rzecz wyrobów gotowych o wysokiej wartości dodanej. Zgodnie z Postanowieniem Prezydenta „W sprawie środków wzmocnienia wsparcia oraz stymulowania eksportu” z dn. 20 grudnia 2018 r. za najważniejsze zadania rządu i władzy na wszystkich szczeblach wskazuje się pomoc dla przedsiębiorstw w zwiększaniu produkcji konkurencyjnych produktów zorientowanych na eksport o wysokiej wartości dodanej.

Władze sukcesywnie odchodzą od **regulacji eksportu**. Dla przykładu w 2018 roku zezwolono na samodzielny eksport produkcji rolnej oraz zniesiono obowiązek 100% przedpłaty dla osób prawnych. Licencjonowany jest eksport i import następujących towarów: uzbrojenia i techniki wojskowej, metali i kamieni szlachetnych oraz pereł, bursztynu i wyrobów z nich, uranu i innych surowców radioaktywnych, przyrządów i urządzeń w których zastosowano materiały radioaktywne.

W Uzbekistanie istnieje możliwość handlu z wykorzystaniem elektronicznej platformy ZoodMall.

Strona internetowa służby celnej Uzbekistanu: www.customs.uz.

Podstawowe **problemy na rynku uzbeckim zgłaszane przez przedsiębiorców** dotyczą m.in. problemów z konwertacją waluty i transferem zysków (nastąpiła poprawa w ostatnim czasie), ograniczeń dla firm zagranicznych (przetargi, zamówienia publiczne), problemów logistycznych (też w kontekście ograniczeń w transzycie przez Rosję artykułów rolnych objętych zakazem przywozu do tego kraju), problemów infrastrukturalnych (procedury dostępu do mediów), przepisów celnych (skomplikowane procedury, duża liczba indywidualnych ulg celnych), ochrony własności intelektualnej, znaczącej liczby ulg podatkowych, opóźnień w płatnościach za zrealizowane dostawy. Zalecane jest ubezpieczenie kontraktów.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Płaszczyzną polsko – uzbeckiego dialogu gospodarczego jest m.in. Polsko – Uzbecka Międzyrządowa Komisja ds. Współpracy Gospodarczej, której po stronie polskiej przewodniczy podsekretarz stanu w ministerstwie przedsiębiorczości i technologii.

Ostatnie VI posiedzenie Komisji odbyło się 24 listopada 2013 r. w Taszkencie połączone z Forum Biznesu oraz spotkaniami B2B. W trakcie obrad Komisji omówione zostały działania ukierunkowane na zwiększenia wymiany handlowej oraz rozwój współpracy gospodarczej.

W Taszkencie podjęto działalność Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu, które na bieżąco obsługuje polskich przedsiębiorców zainteresowanych współpracą gospodarczą z Uzbekistanem.

W 2018 r. utworzona została Polsko – Uzbecka Izba Przemysłowo – Handlowa, która w czerwcu 2019 r. podpisała w Taszkencie Memorandum z Ministerstwem Rolnictwa Uzbekistanu w sprawie rozwoju nasiennictwa ziemniaka.

W dniach 7-8 czerwca 2018 r. odbyły się w Uzbekistanie polsko-uzbeckie konsultacje polityczno-gospodarcze z udziałem MPiT (polskiej delegacji przewodniczył podsekretarz stanu w MSZ), którym towarzyszyła misja polskich przedsiębiorców (odbyły się fora biznesu w Taszkencie i Bucharze). W misji gospodarczej (zorganizowanej przez KIG we współpracy z Izbą Handlowo-Przemysłową Uzbekistanu - zrzesza 1.500 przedsiębiorców i ok. 30 tys. rzemieślników) uczestniczyło 11 polskich firm, w tym reprezentujących sektory: IT, farmacji i urządzeń medycznych, chemiczny, urządzeń górniczych, rolno-spożywczy, materiałów i usług budowlanych, projektowania i dostaw przemysłowych, projektowania rolno-spożywczego, handlu, w tym art. spożywczych. Przedsiębiorcy nawiązali perspektywiczne kontakty biznesowe.

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Uwzględniając posiadane przez Uzbekistan bogactwa naturalne (złoża gazu, ropy, złota), potencjał ludnościowy oraz znaczenie tego kraju w niektórych obszarach gospodarki światowej (bawełna,

surowce mineralne), usytuowanie na szlaku Azja - Europa oraz dynamikę prowadzonych reform należy zakładać intensywny rozwój gospodarczy Uzbekistanu. Powyższe wskazuje, że rynek Uzbekistanu może stanowić interesujący kierunek ekspansji dla polskich firm.

Wśród **perspektywicznych branż polskiego eksportu** na rynek Uzbekistanu można wymienić m.in. maszyny rolnicze i urządzenia do przetwórstwa rolno-spożywczego; produkty rolno-spożywcze przede wszystkim żywiec, mięso i jego przetwory; materiał siewny i sadzonki, czy też bydło, a także produkty do karmienia zwierząt, cukier i in. Ponadto istnieją możliwości zwiększenia eksportu maszyn budowlano – drogowych i górniczych, urządzeń klimatyzacyjnych i elektrycznych, urządzeń środowiskowych (m.in. dla uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, in.) i energetycznych, materiałów budowlanych, leków i urządzeń medycznych.

Perspektywiczne obszary współpracy w Uzbekistanu obejmują m.in.:

- **przemysł naftowo-gazowy:** wprowadzanie nowych technologii głębokiego przetwarzania surowców węglowodorowych, dostawy urządzeń i usługi serwisowe w sektorze ropy i gazu;
- **modernizację obiektów energetycznych:** poprawa efektywności zużycia energii i wykorzystania alternatywnych źródeł energii (w tym wprowadzenie „zielonych technologii”, np. brykiety);
- **branżę farmaceutyczną:** produkcja leków w Uzbekistanie, współpraca w dziedzinie wyrobów medycznych, a także dostaw i konserwacji sprzętu medycznego;
- **sektor rolno-spożywczy:** rozwój ogrodnictwa, warzywnictwa, zbioru, przechowywania, transportu i przetwarzania owoców i warzyw;
- **technologie oszczędzania wody/systemy irygacyjne/nawadniające.**

Polskie firmy stopniowo zauważają możliwości ekspansji zagranicznej związane z lokalizacją produkcji oraz inwestowaniem w Uzbekistanie.

Zgodnie z Postanowieniem Prezydenta „O środkach mających na celu dalsze usprawnienie mechanizmów przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych do gospodarkę Republiki” PP-4300 z 29.04.2019 **zatwierdzono listę 86 perspektywicznych inwestycyjnych projektów dla inwestorów zagranicznych o łącznej wartości 6,1 mld USD**, a także aktywów państwowych podlegających prywatyzacji oraz projektów do realizacji w formule partnerstwa publiczno – prywatnego (15 projektów). Projekty inwestycyjne obejmują sektor paliwowo – energetyczny i petrochemiczny (20 projektów o wartości 4,4 mld USD); przemysł metalurgiczny, maszynowy, elektrotechniczny i lekki (13 projektów o wartości 537,3 mln USD); rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze (26 projektów o wartości 551,2 mln USD); infrastrukturę transportowo – drogową, gospodarkę komunalno – mieszkaniową, produkcję materiałów budowlanych (5 projektów o wartości 534,3 mln USD); sektor socjalny, turystyczny i farmaceutyczny (22 projekty o wartości 160,6 mln USD). Postanowienie nie ogranicza innych możliwości inwestycyjnych. Z kolei pakiety aktywów (30) oferowane inwestorom zagranicznym dotyczą banków, przemysłu spożywczego i chemicznego, sektora elektrotechnicznego, naftowo – gazowego.

Największa waga w realizacji projektów przykładana jest do wdrażania produkcji zaawansowanej technologicznie i zorientowanej na eksport (m.in. produkcja odzieży na bazie miejscowej bawełny, produkcja polimerów, urządzeń elektronicznych i AGD, chemii gospodarczej, nowoczesnych materiałów budowlanych i wykończeniowych, przemysł skórzano-obuwniczy, spożywczy i farmaceutyczny).

Polscy przedsiębiorcy zwracają uwagę na możliwości inwestowania w Uzbekistanie m.in. w sektorze rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego (w tym branża owocowa, nasiennictwo, uprawa ziemniaka, hodowla), branży chemicznej i metali kolorowych, sektorze energetycznym (w tym programy modernizacji elektrociepłowni, OZE i in.), systemy melioracyjne.

Rozwój turystyki w Uzbekistanie kreuje popyt w sektorach powiązanych, takich jak transport (w tym pomiędzy Taszkentem i in. ośrodkami turystycznymi – Samarkanda, Buchara, Chiwa), budowa infrastruktury, w tym hoteli i in. Rozwojowi turystyki sprzyja wprowadzona przez władze Uzbekistanu liberalizacja wizowa. W I połowie 2019 r. Uzbekistan odwiedziło ok. 3 mln turystów, a w całym 2018 r. 5,3 mln (dotychczas większość ok. 95% turystów przyjeżdża z obszaru WNP).

Potrzeby rozwojowe Uzbekistanu obejmują także usługi medyczne, edukacyjne.

Prowadząc biznes w Uzbekistanie należy brać pod uwagę takie czynniki jak:

- efekt tworzenia j.v. (co pozwala łatwiej uwzględniać lokalną specyfikę),
- efekt z realizacji pracochłonnych projektów (relatywnie niższy koszt siły roboczej),
- efekt przewidywanego rozwoju centrów logistycznych.

Ważnym elementem decyzji w sprawie lokalizacji projektu w Uzbekistanie może stać się analiza warunków działalności w poszczególnych rejonach tego kraju, z uwzględnieniem funkcjonowania 21 WSE, małych stref przemysłowych, klastrów włókienniczych i owocowo-warzywnych (vide punkt 6.), programów określających priorytety rozwoju oraz innych dokumentów i czynników gospodarczych tego państwa.

9. Placówki dyplomatyczne i Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Uzbekistanie

ul. Firdavsiy 66, 100084 Taszkent
tel. (+998 71) 120 86 50
fax (+998 71) 120 86 51
e-mail: taszkent.amb.sekretariat@msz.gov.pl
www.taszkent.msz.gov.pl

Zagraniczne Biuro Handlowe w Taszkencie Polska Agencja Inwestycji i handlu

Przemysław Ozierski – Kierownik Biura
tel.: (+998 94) 670 10 83
e-mail: przemyslaw.ozierski@paih.gov.pl
www.tashkent.trade.gov.pl
(przekazano szereg informacji do opracowania)

Ambasada Republiki Uzbekistanu w Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Kraski 21
02-804 Warszawa
tel.: +48 22 894 62 30
fax: +48 22 894 63 31
uzembassy@gmail.com
www.uzbekistan.pl